

Korpus Ochrony Pogranicza

<https://kop.ipn.gov.pl/kop/historia/7924,A-wiec-wojna.html>
2020-09-19, 02:01

„A więc wojna...”

Mocno rozczłonkowane oddziały Korpusu w wielu miejscach (np. pod Wizną, Tynnem, Szackiem, w obronie Wilna i Grodna, Helu) zapisały bohaterską kartę w historii Polski. Pozostałe na wschodzie uszczuplone mobilizacją jednostki graniczne pozbawione ciężkiego sprzętu wojennego przyjęły na siebie pierwszy impet Armii Czerwonej 17 września 1939 r. W miarę swoich szczupłych możliwości stawiały w wielu miejscach zacięty opór agresorowi czego przykładem były starcia Pułku KOP „Sarny” przeprowadzone w oparciu o umocnienia na linii rzeki Słuczy. Wzorem taktyki walk opóźniających jest Anabaza zgrupowania dowódcy KOP gen. Wilhelma Orlik-Rücekamanna, którego część żołnierzy walczyła jeszcze w październiku 1939 roku pod Kockiem w ramach Samodzielnej Grupy Operacyjnej „Polesie” dowodzonej gen. bryg. Franciszka Kleberga. Kopisci byli postrzegani przez sowieckie władze okupacyjne, jako krzewiciele polskości na Kresach Wschodnich II RP, a zarazem nieprzejednani wrogowie ideologii komunistycznej, więc szczególnie ich nienawidzono i nierzadko mordowano. Stanowili po wojsku i policji trzecią, co liczebności grupę jeńców zamordowanych na wschodzie wiosną 1940 roku. Losy niejednej rodziny kopowskiej znalazły swój tragiczny koniec na dalekiej Syberii lub w stepach Kazachstanu.

Od 1 września 1939 kopisci z batalionów KOP „Berezwech” i „Żytyń” w ramach Armii Kraków przez trzy dni odpierali zacięte ataki 7 Bawarskiej Dywizji Piechoty w rejonie Węgierskiej Górki. Obrona Węgierskiej Górki zyskała miano Westerplatte Południa. Ich waleczna postawa w czasie walki zyskała uznanie w oczach wroga. „Obrońcy ufortyfikowanej pozycji „Węgierska Górka” zasługują na najwyższy żołnierski szacunek. ... Zorganizowaliśmy ciągłe natarcie z udziałem artylerii i lotnictwa. Polacy jednak trwali dalej na swych straconych posterunkach, odgryzając się jeszcze. Poddali się właściwie po wyczerpaniu wszelkich możliwości obrony, mając uszkodzone działa, amunicje na wyczerpaniu, niemal wszyscy odnieśli rany. Rozmawiałem

potem z ich dowódcą, polskim kapitanem, to wzór żołnierza dla każdej armii. Na moje pytanie, dlaczego się tak uporczywie bronił, wiedząc, że nie ma szans, sąsiednie forty padły, a on wciąż trwał sam ranny, odpowiedział po prostu: jak mogłem postąpić inaczej?"

Fragment wypowiedzi dowódcy 7 Bawarskiej Dywizji Piechoty gen. mjr Eugena Otta. M. Zarwiński, S. Suchanek, P. Suchanek, *Obrońcy Węgierskiej Górki*, Węgierska Górka 2004, s. 181

Heroiczna obrona pozycji w rejonie Wizny pod dowództwem oficera 4. kompanii Pułku KOP „Sarny” kpt. Władysława Raginisa zyskała miano Polskich Termopili.

„Ppor. Bołbot jeszcze kilkakrotnie podaje mi grozę swojego położenia. Czuje, npl „obkłada” jego obiekty materiałem łatwopalnym, nie zważając na ponoszone przy tym straty. Obliczył, że na jego bezpośrednim przedpolu – w granicach widoczności – leży ponad 100 zabitych. Pomimo to uważa, że sytuacja jego jest jeszcze gorzej niż krytyczna – ma też przecucie, że nie doczeka do wieczora. Zapewnia mnie jednak, że bez względu na to, co by się miało stać, będzie wykonywał powierzone mu zadanie. Duch obrońców jest w tej sytuacji tragicznej – wspaniały”. Ppor Jan Bołbott wraz ze swoja 50 osobowa załogą zginął w schronie bojowym w miejscowości Tynne nad rzeką Słuczą 19 września 1939 r.

Fragment wspomnień dowódcy 4. kompanii fortecznej Pułku KOP „Sarny” kapitana Edmunda Emila Markiewicza. Cz. K. Grzelak, *Kresy w czerwieni 1939*, Warszawa 2008, s. 248-249.

32 dni w obronie półwyspu helskiego walczyli żołnierze IV Batalionu K. O. P „Hel”.

TABLICA PAMIĄTKOWA
ULICA TA POSWIECONA JEST PAMIĘCI
MAJORA
KAZIMIERZA CZARKOWSKIEGO
BOHATERSKIEGO DOWÓDCY BATALIONU
KOP BEREZEWICZ,
KTORY W DNIACH 1 I 2 WRZEŚNIA 1939r.
W REJONIE WĘGERSKIEJ GÓRY
STAWIŁ OPÓR AGRESOROWI HITLEROWSKIEMU
Węgierska Górka 1 września 2004r.

На цьому вулиці розміщений
Корпус Охорони Границі
Котрий померлих в березні
1939 року
В політні Замітливий
Корпусу Охорони Погранична
полеглих везрешні 1939г.
Гарцеві І Гарцеве
І Пау Зіт

